

Slovenski dom

Stev. 244

V Ljubljani, četrtek 24. oktobra 1940

Leto V

Posveti med kanclerjem Hitlerjem in generalom Francom

Nenadnemu sestanku med poglavarjema Nemčije in Španije so prisostvovali tudi vojaški voditelji - Angleške razlage pravijo, da gre za nemški napad na angleške sile v Sredozemlju in Afriki od zahoda

Madrid, 24. oktobra. m. United Press poroča: Nemški kancler Hitler in voditelj španske države general Franco sta imela večeraj nenaden sestanek na Pirenejskih. Razgovorjala sta se dve uri in pol, in sicer od 16.11 do 18.45 po Greenwichu v španskem salonskem vagonu med Hendajem in Irunom. Svoji so pričakovali, da se bosta Hitler in general Franco znova sšla ponoči ali pa danes jutraj.

Berlin, 24. oktobra. United Press poroča: Uradno poročilo je bilo izdano o večeršnjem sestanku med Hitlerjem in generalom Francom na francoski meji, ki pravi: Führer se je večeraj sešel s poglavarjem španske države generalom Francom na francosko-španski meji. Razgovor je potekal v duhu pripravljenosti ter je potrdil tovariške odnose med obema narodoma. Sestanku sta prisostvovala tudi španski zunanji minister Sener in nemški zunanji minister von Ribbentrop.

Nemški uradni krogi so zelo molčeči glede nadaljnjih podrobnosti o večeršnjem sestanku na francosko-španski meji ter odklanjajo vsako izjavo o tem, ali so sestanku prisostvovali tudi francoski opazovalci, ki naj bi se bili pripricali, o katerih vprašanih sta se razgovarjala kancler Hitler in general Franco.

London, 24. oktobra. Reuter. Po poročilih DNB je večeršnjemu sestanku med Hitlerjem in generalom Francom prisostvoval tudi feldmaršal von Brauchitsch, vrhovni poveljnik nemške armade, general Keitel, načelnik nemškega generalnega štaba, in Dietrich, vodja nacionalnega socialističnega tiska. Z generalom Francom je bil poleg zunanjega ministra Senerja še njegov vojaški opa-

zovalce general Moscardo. Na francosko-španski meji sta bila tudi španski poslanik v Berlinu in nemški poslanik v Madridu. Posvetovanje je bilo v Hitlerjevem jedilnem vagonu.

V londonskih političnih krogih smatrajo, da je do tega sestanka med generalom Francom in Hitlerjem na eni strani, na drugi strani pa med Lavalom in Hitlerjem prišlo najbolj zaradi tega, ker Nemčija ne namerava napasti angleških posestev v Suez, Egiptu in drugih delih Afrike čez Balkan in Bližnji vzhod, temveč s pomočjo Španeev in Francozov z zapada. Ti politični krogi pravijo, da je Nemčija naletela na vzhodu na večji odpor in da zaradi tega skuša pridobiti

Francijo in Španijo za napad z zahodne strani proti Angliji. Nemčija hoče za vsako ceno uničiti ali pa pregnati angleško mornarico iz Sredozemskega morja, da bi omogočila Italiji uspešnejše operacije.

Vprašanje je, ali bo Španija po ranah iz državljanske vojne in gospodarski ter prehranjevalni stiski, v kateri je docela odvisna od Anglije, mogla tvegati novo vojno brez hudih notranjih pretresov. Drugo vprašanje je, kaj bo za tako sodelovanje dobila. Če bi se to zgodilo, je treba pričakovati, da bodo Angleži takoj zasedli Kanarske otoke in Dakar, da si zavarujejo pomorsko pot okoli Afrike.

Francoska vlada razpravlja o sklepu končnega miru z Nemčijo

Podpredsednik vlade Laval je z dvema ministroma spet odpotoval v Pariz

Pariz, 24. oktobra. m. United Press poroča: Uradno poročilo, da je podpredsednik vlade Pierre Laval ob 3.50 popoldne dospel v Vichy, kjer je imel posvet z maršalom Petainom. Ob 7 zvečer se je vrnil v Pariz. Uradno poročilo o tem se glasi:

»Po razgovorih med Hitlerjem in podpredsednikom francoske vlade Lavalom, se je Laval vrnil v Vichy na posvet z Maršalom Petainom. Takoj

nafo je odpotoval nazaj v Pariz.«

Laval je v tork zvečer po sestanku s kanclerjem Hitlerjem v Parizu odpotoval v Vichy, kamor je prispel v sredo okoli poldne. Pred konferenco med maršalom Petainom in Lavalom se je Petain posvetoval tudi z več drugimi ministri.

O vsebini razgovorov, ki jih je Laval imel s Hitlerjem ter o morebitnih sklepih francoskega državnega poglavarja Petaina še ni bilo izdano nobeno uradno poročilo. Pred vrnitvijo v Pariz se je Laval sešel še s španskim veleposlanikom Lequericom. Razen Lavalu in ločeno od njegovega sestanka s Hitlerjem, sta v tork odpotovala v Pariz še pravosodni in notranji francoski minister. Zdi se, da se bo Laval tam še enkrat sešel s kanclerjem Hitlerjem, ko se bo ta vračal s španske meje.

Vichy, 24. okt. m. United Press poroča: Večeraj ob 17. je imela francoska vlada sejo, ki ji je predsedoval maršal Petain. Ob 18 je seja še vedno trajala. Na seji so razpravljali o sklepih posveta med nemškim kanclerjem Hitlerjem in podpredsednikom vlade Lavalom o morebitni sklenitvi končnega miru med Francijo in Nemčijo po pogojih, ki jih je Laval zvedel v Parizu na sestanku s Hitlerjem.

London, 24. oktobra o. Reuter poroča: Po obvestilih iz Vichyja, je podpredsednik francoske vlade Laval, ki se je sredi vrniti v Pariz, nesel odgovor francoske vlade na nemške predloge za sklenitev končnega miru. Odgovor vsebuje protipredloge maršala Petaina.

Ogromni angleški nakupi v Ameriki

Washington, 24. oktobra. o. Jesse Jones, upravitelj Združenih posojilnic v Washingtonu je izjavil, da je Anglija v prvem letu vojne kupila v Ameriki za 7830 milijonov dolarjev (550 milijard dinarjev) vojnega materiala. V preteklem letu pa je dobila Anglija vojnega materiala samo za 497 milijonov dolarjev. Jones pravi, da je do 1. septembra Amerika poslala 36% svojega izvoza v Anglijo. V tem letu je Anglija dobila 743 letal v vrednosti 53 milijonov dolarjev.

pravam in zbranim nemškim pomorskim silam tako škodo, da doslej poskus vdora ni bil mogoč. Ob nekaterih prilikah je sodelovalo tudi angleško vojno brodogradništvo. Pri napadu na Cherbourg niso Nemci pričakovali akcije z morja in so ves čas mislili, da bombardirajo to oporišče samo angleška letala ter so svojo obrambo osredotočili proti njim, tako da so angleške pomorske sile lahko opravile svoje delo.

Jasno je, da angleško poveljstvo ne more sporočiti javnosti vseh zbranih podatkov, ker Nemci še vedno niso opustili misli na vdor v Anglijo, o čemer pričajo nova zbiranja nemških sil v raznih pristaniščih.

Letalska vojna proti Londonu in Berlinu

Berlin, 24. oktobra. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo poroča sredi: Nemški letalski oddelki so večeraj napadli London in druge predele Anglije. Ponoči so se akcije nemških bojnih letal proti britanski prestolnici in drugim središčem britanske vojne industrije nadaljevale. Na bregovih Temze so nastali novi požari. V Coventryju in v Birminghamu so bombe zadele več naprav, važnih za vojno industrijo. Sovražnikova letala niso letela nad Nemčijo. Dve nemški letali se nista vrnila v oporišča.

London, 24. oktobra. o. Reuter: London in londonski okraj so bili glavni cilj nemških napadov v pretekli noči. Letalsko ministrstvo poroča, da se je napad pričel takoj, ko se je stemnilo in da je trajal v presledkih skoraj vso noč, vendar ni bil posebno hud. Večje škode ni povzročil, pač pa je bilo poškodovanih nekaj zasebnih hiš in trgovin. Do šestih jutraj poročila ne navajajo nobene pomembnejše škode in tudi smrtnih žrtev ni bilo veliko. Nemška letala pa so metala bombe tudi na mesta v severovzhodni Angliji, kjer so poškodovale več hiš in povzročile tudi nekoliko

smrtnih žrtev. V Južni Angliji in v škotski je bila škoda v primeri z drugimi kraji mnogo manjša.

Angleška letala so sredi spet od 11 do 6 davi bombardirala Berlin ter razne kraje v zahodni Nemčiji.

Bojevito pisanje turškega tiska:

Nemčija mora računati na vojno s Turčijo če bi poskusila čez njeno ozemlje udariti na Angleže

Carigrad, 24. oktobra o. United Press poroča: Dnevnik »Kidame« prinaša uvodnik, v katerem pravi, da mora Nemčija računati na vojno s Turčijo, če bi si poskusila priboriti čez Balkan in turško ozemlje prehod do angleške posesti v Prednji Aziji in do Suez. Turško stališče je že staro in znano: Turčija bo takoj nastopila z vsemi silami, če bi kdorkoli napadel njeno ozemlje in njeno neodvisnost.

London, 24. oktobra o. Iz turških zanesljivih

Vesti 24. oktobra

Italijanski tisk danes obširno razpravlja o Hitlerjevih posvetih z Lavalom in Francom ter pravi, da bodo ti posveti rodili velike dogodke, ki bodo dokazali, da se vojna proti Angliji nadaljuje z vso silo.

Voditelj nemške policije Himmler, ki je šel v Španijo preučevati, kakšno je razpoloženje španskega ljudstva do morebitne vojne ob strani Nemčije, je danes odpotoval iz Barcelone z letalom v Berlin.

Včerajšnje italijansko vojno poročilo iz Afrike pravi, da so italijanska letala bombardirala pristanišče v Port Saidu ter nekatera angleška oporišča v Keniji.

Angleško vojno poročilo iz Afrike javlja, da so se angleški oddelki pri Cassali v Sudanu spopadli z dvema bataljonoma Italijanov, ki so pustili na bojišču 400 mrtvih in ranjenih, in da so angleška letala napadla italijanske vojaške prevoze pri Sollumu ob libijski meji.

Predsednik Združenih držav Roosevelt je večeraj imel svoj prvi veliki volilni govor, v katerem je povedal načela svoje bodoče politike in zagotovil Ameriki, da nima nikakih skrivnih dogovorov z nobeno državo na svetu.

Če se bodo francoski letalski napadi na Gibraltar nadaljevali, bo Francija dobila odgovor kakršnega ne pričakuje, opozarja angleško časopisje francosko vlado.

Klanje živine so hudo omejili na Holandskem, zaradi potreb nemške vojske. Živež je na izkaznice in dobi po novih določilih vsaka oseba na primer tritret kilograma krompirja na dan.

Prihod nemške vojske v Romunijo, priprave za mir med Nemčijo in Francijo in sestanek med Hitlerjem in Francom, dokazujejo da hoče Nemčija sama imeti v Evropi politično, vojaško in gospodarsko vodstvo, Italiji pa bo prepustila Afriko. Tako sodijo o teh dogodkih nekateri ameriški listi.

Francoske oblasti so v Lyonu dale zapretili župana Nicauda in več njegovih sodelavcev, ker so bili občinski uradi središče komunističnega delovanja. Iz materiala, ki so ga francoske oblasti zasegle pri komunistih po vsej Franciji, je razvidno, da so komunisti dobili iz Moskve navodilo z vsemi silami delati proti sedanjim vladam in nemškim zasedbenim oblastem ter organizirati revolucijo. Kominternu je torej že tretjič v enem letu spremenila svoja načela.

Sovjetsko vojaško odposlanstvo je večeraj prispelo v Bukarešto, kjer se bodo najbrže pogajali še o nekaterih vprašanih glede dolžne končne meje.

Večji oddelki nemške vojske se premikajo čez špansko ozemlje, najbrž v zvezi z morebitnim kopnim napadom na Gibraltar, trdijo potniki s španskega parnika »Magallanes«, ki je priplul v New York, kakor poroča agencija United Press.

General de Gaulle je obiskal guvernerja francoske ekvatorijalne Afrike Catrouxa, ki se je takoj v začetku pridružil njegovemu gibanju. Generala sta imela daljši posvet o političnem položaju v francoski Afriki.

Če v neko vojsko začnejo uvajati najpreprostejši red in disciplino, tedaj ko se vojske drugih velikih držav že bijejo, potem je to znamenje, da taka vojska ni posebno dosti vredna, sodi ameriški list »New York Sun« o zadnjih ukrepih v rdeči sovjetski armadi.

Rušenje in uničevanje mirnega mesta ter mrtvih in ranjenih pri nedeljskem letalskem napadu na Berlin predstavljajo nov člen v verigi angleškega zločinskega delovanja. Britanskim letalom ni šlo za boj, temveč za zahrbtno napade. Toda nemško letalstvo bo tisočkrat maščevalo zločine angleških letalcev, ki napadajo nemška mesta in njihovo nedolžno prebivalstvo, pišejo nemški listi o omenjenih napadih.

Špansko vojaško sodišče v Madridu je obsodilo na smrt pet bivših voditeljev španske ljudske fronte, med njimi Carlosa Montilla, ki je prodal v tujino za več milijard španskih umetnin. Vojno vlado bo dobila tudi Avstralija. Ta vlada bo štela pet članov vladne skupine in štiri opozicionalce.

Nova francoska vojska bo odslej štela 100.000 mož za francosko ozemlje v Evropi. Ta vojska bo docela preosnovana po duhu in po oborožitvi.

Francosko vojaško sodišče v Toulonu je obsodilo na smrt admirala Muselierja, ki se je pridružil generalu de Gaulleju.

Dva nova letalska oddelka sta bila poslana iz Združenih držav na Filipine.

Nemčija je ljubljala Franciji vso podporo, če se bo ta uprla vsem angleškim napadom na njene posesti v Afriki, če pa ne bo, bo izgubila vse pravice do teh posestev, poroča Europa Press iz portugalskih političnih krogov.

Nemčija in Italija hočeta še pred izvolitvijo Roosevelta za predsednika Združenih držav, povzročiti zmede, v Evropi in Afriki, ki bodo onemogočili Angliji vsak neuspeh, tudi če bi se ji pridružila Amerika, razlaga madžarsko časopisje Hitlerjeve posvete z Lavalom in Francom.

Zaradi zakasnelega prevoza trupla pokojne Amalije Habunek bo pogreb v petek ob 3 popoldne iz kapelice sv. Nikolaja na Žalah.

Pred obiskom romunskega državnega voditelja v Rimu in Berlinu

Bukarešta, 24. oktobra. m. V zvezi s povabilom, ki ga je predsednik italijanske vlade Mussolini poslal voditelju romunske države generalu Antonescu, naj uradno obišče Rim, na pristojnih

Aretacije Poljakov v Romuniji

Bukarešta, 24. oktobra. Nemški poročevalski urad: V zvezi z aretacijo bivšega poljskega zunanje ministra polkovnika Becka in članov poljskega poslanstva, ki so bili v službi angleških načrtov za sabotažo, je romunska policija izvršila večeraj preiskavo v neki hiši, ki je pripadala temu poslanstvu. Našla je velike količine municije, kompromitirajočih dokumentov, kokaina in drugih strupov ter deviz, med njimi nekatere, ki so se glasile na desetstotice nemških mark. Najdeni dokumenti dokazujejo, da so tam delali v korist angleškega vohunstva. Odkrili so tudi dve veliki tajni radijski oddajni postaji. Iz tega se vidi, da sta bili postaji v zvezi z angleškimi krogi. Vsega skupaj je aretiranih 30 Poljakov, med njimi tudi nekaj članov tako imenovanega poljskega poslanstva.

Sovjetska uradna agencija Tass spet zanikuje in sicer ameriška poročila o tem, da je imel Stalin pred nekaj dnevi skrit sestanek s turškim poslanikom v Moskvi.

Prvo uradno poročilo o pripravah za nemški vdor v Anglijo

London, 24. oktobra. o. United Press: Angleško letalsko ministrstvo je sredi objavilo prve uradne podatke o nemških pripravah za vdor v Anglijo in o tem, kako je angleško letalstvo s poldrugomesečnim neprestanim bombardiranjem nemških oporišč od Narvika do Bresta skušalo preprečiti vse dosedanje poskuse za vdor.

Nemške priprave za vdor so Angleži ugotovili najprej v začetku septembra in so 5. septembra začeli s silovitimi napadi podnevi in ponoči. Ogledniška letala angleškega poveljstva so prinašala točne podatke o zbiranju nemških pomorskih in kopnih sil v raznih pristaniščih od Norveške do Francije. Zbiranje nemških sil se je začelo prve dni septembra, ko so prišli v razna pristanišča, po najrazličnejših poteh, manjši oddelki nemške vojske in vojnih potrebščin. To zbiranje se je naslednje dni nadaljevalo in ojačevalo, dokler ni bilo v Antdajevu, Calaisju, Dunkerqueu, Ostendu, Nieuportu, Havreju in Boulogneju zbranih na stotine in stotine nemških splavov in prevoznih ladij. Te splave so Nemci pošiljali nekaj ob obali, druge pa po raznih belgijskih in holandskih prekopih do morja. Splavi za prevoz vojske in vojnega materiala čez morje so dolgi nekaj čez trideset metrov. Vsak od njih lahko pelje za vlak vojakov. Nemci so uporabili vse ladje nad 500 ton, kar so jih mogli dobiti ter jih v naglici predelovali, da bi bilo nakladanje in razkladanje težkih topov in tankov priročno in lažje.

Hkratu s temi prevoznimi sredstvi so začele prihajati v razna pristanišča tudi manjše nemške vojne ladje in podmornice. V pristanišču Le Havre je bilo ob neki priliki zbranih 45 velikih trgovskih ladij poleg splavov in

Sedem mrtvih v letalski nesreči pri Borovu

6 potnikov se je le poškodovalo - Letalu je takoj po odletu odpovedal en motor

Borovo, 24. oktobra. J. V. terek se je dogodila zraven Borova, središča Batinih tovarn, letalska nesreča, ki je zahtevala spet sedem smrtnih žrtev. Po zagrebških in belgajskih listih posnemamo nekatere podrobnosti nesreče.

Potniško letalo Aeroputa je krenilo popoldne iz Belgrade in pristalo potem na letališču pri Borovu. Tam sta izstopila dva potnika, dva nova pa vstopila. Kmalu po odletu je letalo začelo izgubljati ravnotežje in se nagnilo na levo stran. Območnik je bil en motor. Očividci so videli, kako se je letalo še enkrat vzravnalo, toda hip nato je začelo naglo padati in se z levim krilom zaleto v tla, nakar se je pretrgalo na dva dela in se vnelo. Vsi, ki so bili v prvem delu letala — posadka treh mož in štiri potniki — so bili deloma že mrtvi, delno pa hudo ranjeni in ožgani. Dva kmeta, ki sta bila na polju zraven kraja nesreče, sta pohitela h gorčemu letalu in ga začela obkroževati z zemljo, da bi ožen pogasila. Tedaj se je z njuno pomočjo prevlekel izpod ruševin pilot Krepel ves ožgan. Nesrečnik je naredil samo nekaj korakov, močno zastokal, nato pa se zgurgnil in izgubil zavest. Kmalu nato je med prevozom v bolnišnico umrl. V letalu so bili sledeči potniki: Henrik Gerwig in njegova žena Elizabeta, Themiokle Duna, za katerega se niso ugotovili ali je Rumun ali Grk, neki Nemec iz Münchena, za katerega se ugotovilo samo ime Moser, inženirka Mirjana Winkler iz Zagreba, Zagrebčan Edmund Blühweis, dr. Pridat iz Berlina, zdravnik dr. Pražič iz Osjeka, Johann Begrich in njegova žena Erna. Posadko pa so tvorili prvi pilot Krepel, njegov namestnik Evgen Bacič in radiotelegrafist Antunovič.

Letalo je padlo in se prepolovilo. Prvi del se je zdrobil in vnel, drugega pa je vrglo nekaj vstran in so se potniki v njem le bolj ali manj poškodovali. Med prvimi sta se iz letala izvelika Blühweiss in Nemec Gerwig. Ta slednji kakor da ni čutil na sebi nobenih ran, temveč je skakal in stokal in iskal svojo ženo. V prvem delu letala sta obležala mrtva radiotelegrafist in drugi pilot, prvi pilot Krepel pa se je izvelikal, pa potem padel. Potnik dr. Pražič je bil najmanj poškodovan in je začel iskati svojo ženo Winklerjevo. Potegnil jo je strahovito razmesarjeno iz prvega dela letala in jo naložil na avtomobil in se z njo odpeljal v osižeško bolnišnico. Ranjenka se je spotoma za kratek čas prebudila iz nezvesti in vpraševala, kaj se je z njo zgodilo. Toda kmalu nato je spet padla v nezvest in potem proti večeru umrla. S številnimi avtomobili, ki so takoj po nesreči pribrežali iz Borova in okolice, so prepeljali v bolnišnico še druge ponesrečene. Med tem so potegnili izpod ruševin letala tudi Elizabeto Gerwigovo, Duna in Moserja, vse tri mrtve.

Med tem so se nadaljevala reševalna dela. Komisija je zbrala vse razmetane predmete in prtljago in jo odpeljala v Borovo.

Ranjenici se niso dosti spominjali trenutkov pred katastrofo. Začutili so nihanje letala in vsi umolknil, hip nato pa se je že zgodilo... Od šestih ranjenecv ni noben resneje poškodovan in zato ni pričakovati, da bi se število žrtev še povečalo.

Posebna komisija letalskih strokovnjakov je pregledala ostanke letal in se ni ugotovila vzroka nesreče. Nedvomno je to, da je letalo odpovedal en motor. Ker pa je bilo letalo šele v odletu in se dvignilo komaj do 150 m visoko, pilot ni mogel pognati z vso silo drugega motorja, da izmanevira letalo. Letalo je nenadoma omahnilo v globino in se nato z levim krilom zarilo v zemljo.

Pilot Otmar Krepel

Belgrad, 24. okt. m. Pri zadnji letalski nesreči pri Borovu, kjer je zgorelo potniško letalo, se je smrtno ponesrečil tudi slovenski letalec Otmar Krepel.

kelj. Pokojni Krepel je bil rojen v Dobrni 30. oktobra 1905. Končal je srednjo šolo, za tem pomorsko vojno akademijo, pomorsko zrakoplovno šolo in končno lovsko šolo našega vojaškega letalstva. Bil je aktivni član hidroavtičarstva vse do čina poročnika fregate. Tedaj je izstopil iz aktivne službe ter je v zadnjem času imel čin poročnika bojne ladje v rezervi. Njegovi tovariši se o njem izražajo le najlepše. Posebno poudarjajo njegovo veliko tovarstvo in bistrost.

Pokojni Otmar Krepel je bil tudi velik športnik, ambiciozen in hraber letalec. Letalstvo je tako ljubil, da se je po izstopu iz vojne mornarice posvetil vsega njemu. Leta 1934 je stopil v službo Aeroputa, kjer so ga visok cenili kot prometnega pilota. Otmar Krepel je bil poročen ter zapušta ženo ter dve in polletno hčerko.

O njem je poveljnik letalcev pri »Aeroputu« inž. Stanojevič izjavil, da je predstavljal poseben razred med svojimi tovariši, katerih šolanje za prometne pilote so vodili naši najboljši letalci, ki so uživali velik sloves ne samo doma, pač pa tudi v tujini. Glavni učitelj pa jim je bil pokojni letalec Vladimir Striževski, ki se je pred kratkim ponesrečil na Velebitu. Inž. Stanojevič je o pokojnem Krepelu tudi povedal, da je bil posebno priljubljen zaradi svojega čistega značaja. V službo zračnega prometa je stopil leta 1924, kjer se je kmalu usposobil za samostojnega letalca s potniškim letalom.

Ljubljana od včeraj do danes

Ljubljana, 24. okt.

Ko smo pred 2 dneva zapisali, da so po slani izginile megle in da je nastopilo milejšje vreme, smo omenili tudi, da bo v kratkem nastopilo deževno vreme. Skoraj točno po 48 urah je danes okoli 8. začelo polagoma rositi. Popoldnoma se je pooblačilo. Zjutraj so se še tinitum pojavile lise jasnine, toda kmalu je bilo nebo povsem zastrto. Jutranja toplota je davi znašala +10° C.

Karambol v Kolodvorski ulici

Rabuda Avgust, rojen 1913. v Vel. Kamnu pri Senovem, trgovski namestnik, stanujoč na Poljanski cesti št. 6 se je s kolesom peljal po Slomškovi ulici v smeri proti Kolodvorski. Prav na vogalu obeh ulic, ki je za vozila zelo nevaren, se je zgodila nesreča. Rabudo je podrl na tla neki avto št. 23-45, ki je vozil od kolodvorja proti hotelu Štruklju. Rabuda je bil pri karambolu znatno poškodovan po rokah in nogah. Prepeljan je bil v bolnišnico.

Obstreljen na lovu

Podjavoršek Hinko, rojen 1910. v Celju in tja pristojen, ima v Kranju na Jezerski cesti svojo trgovino. Pozno sredi se je bil s kranjskim reševalnim avtom prepeljan na kirurški oddelek ljubljanske bolnišnice, kjer so zdravniki takoj napravili primerno operacijo. Podjavorška je nekdo na lovu obstrelil. Kako se je nesreča primerila, še ni znano, ker se je Podjavoršek takoj po operaciji odpeljal nazaj v Kranj, kjer ostane v domači zdravniški oskrbi.

Od petka do ponedeljka ukradenih 12 koles vrednih 11.200 dinarjev

Kolesarski tatovi so postali zadnji čas sila predzrni in podjetni. Obstojati mora dobro organizirana tolpa kolesarskih tatov, ki jim varnostne oblasti za enkrat se ne morejo do živega. Pomislite! Od preteklega petka pa do ponedeljka je bilo v mestu ukradenih 12 večjidel

Danes premiera francoske salonske komedije **Njih 7 in ona** 7 snubecev se poteguje za roko bogate grošice. Ta jih stavlja po vrsti na preizkušnjo, ki se vedno komično konča. — V gl. vlogah: Vera Korene, Fernand Gravey, R. Duchesne in drugi. Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri KINO UNION, tel. 22-21

Pravilnik za okrajne predstojnike v Mariboru

Maribor, 23. oktobra.

Tudi Maribor ima svoje »slobožne očete«, kakor imenujejo ljudje okrajne predstojnike, ki poslujejo in nadzorujejo mestne ubožce v vsaki mestni četrti. Te okrajne predstojnike je uvedel avstrijski zakon iz leta 1896 ter je skrajja spadalo v njihov delokrog samo nadzorstvo mestnih ubožcev. Novi časi pa so prinesli tudi okrajnim predstojnikom nove in mnogovrstne naloge, za katere naša javnost niti ne ve, dasti ji je drugače funkcija »slobožnih očetov« dobro znana. Te naloge so tako številne, da je mariborska mestna občina sedaj izdala poseben pravilnik, s katerim se ureja delovanje in poslovanje okrajnih predstojnikov.

Novi pravilnik ugotavlja, da so okrajni predstojniki pomožni organi mestnega socialnega skrbstva. Njihova služba je častna in neplačana. Mestni svet jim lahko prizna za zamujeni čas, čiščenje uradnih prostorov in kurjavo primerno odškodnino. Delokrog okrajnih predstojnikov je razdeljen po mestnih okrajih. V večjih okrajih sta lahko tudi dva predstojnika. Vsak mora stanovati v svojem okraju, odnosno imeti v njem svoj obrat. Dolžnost okrajnih predstojnikov je predvsem vo-

diti evidenco in skrb za brezposelne, revne in siromašne v svojem okraju. Sami morajo opazovati socialno-politični urad na vse primere, ki so potrebni nujne pomoči ter predlagati, kako in v čem naj se ta pomoč nudi. Zlasti so dolžni voditi evidenco nad osebnimi svojega okraja, ki beračijo. Njihovi posli so silno mnogovrstni ter jih posebej našteva čl. 9. novega pravilnika. Po tem poslovniku vršijo glede ubožnih zadev sledeče naloge:

Predlagajo prošnje prosilcev socialno-političnemu uradu za enkratne nujne podpore oziroma za zaposlitev, predlagajo prošnje za stalne mesečne podpore oziroma za oddajo v mestno ubožnico ali mestni mladinski dom, potrjujejo knjižice za izplačilo mesečnih podpor, potrjujejo razne vrste ubožnih spričeval, izdajajo potrdila o nezaposelnosti, izstavljajo potrdila za mestni konspiracijski urad za pridobitev pokojnin vdovam in sirotam, izdajajo potrdila strankam za upravičen sprejem posmrtnine po umrlih družinskih članih in potrjujejo pošne čekovne položnice za rentnike. V vseh navedenih primerih se mora okrajni predstojnik osebno prepričati o potrebi in nujnosti prošnje, ki jo predlaga ter mora prosičelce in njihove premoženjske razmere dobro poznati.

Pa tudi za druge uradne ustanove morajo okrajni predstojniki vršiti posle. Za okrajni urad za zavarovanje delavcev potrjujejo potrdila o zaposlitvi zavarovanca, s katerim se potrjujejo zavarovančeve družinske razmere in število družinskih članov; nadalje potrjujejo potrdila članicam OUZD za poročniški podpora. Za mestno tržno nadzorstvo izdajajo potrdila, da je prodajalec tržnih sadežev na trgu producent in ne prekupčevalec. Za železniško upravo, in sicer za pridobitev temporarnih kart potrjujejo šolskim učencem in dijakom visokih šol za to določene tiskovine; iste potrjujejo železničarjem, ki stanujejo z družino v Mariboru, pa vršijo svojo službo na postajah izven Maribora. Potrjujejo tiskovine vdovam in sirotam umrlih železničarjev za podaljšanje starih ali pridobitev novih železniških legitimacij; upokojenim železničarjem in njihovim vdovam izdajajo potrdila za nakup režijskega premoaga. Za vojaška oblastva izdajajo potrdila prodajalcem vozov, konjske opreme vojaškim oblastvom.

27. oktober zimsko akcija Slovenske straže za severno mejo!

Filmi

»Njih 7 in ona« (Kino Union). To je film starejšega datuma, iz dobrih časov, ko so v francoski produkciji imeli glavno besedo judje, ki so znali s puhlimi dovpti ustrezati okusu množice ter jo zabavati z raznimi kočljivimi dogodivščinami v brezskrbnost. S smešenjem glavnih opor in temeljev skupnega življenja so dosegli, da so ljudje začeli s cinizmom in prezirljivostjo gledati na vse okrog sebe.

Zgodba in tem filmu je v kratkem naslednja: bogata mlada grofica, ki je živila samo spominu svojega rajnega moža, zve neki dan, kakšen ničvrednež in pokvarjenec je prav za prav bil njen soprog. (Libretist je zlasti tašči položil v usta nekaj tako neokusnih in grdih »sentenc«, da se čudi, kje je ostala tokrat cenzura). Jezna sklence, da se bo spet pokazala v javnem življenju, da pa bo vzela le moža, katerega moralne kvalitete bo prej najstrožje preiskusila. Sedem ljudi zbere mladi, obubožani plemič, star znanec hiše, na grofičnem gradu. Na spreten način nam film pokaže ob teh snubeih preneke stran človeške malovernosti in jo osmeši. Vseh sedem tekmecev odpade, konec pa je seveda srečen: grofica dobi obubožani plemič. Približno dve tretjini filma bi šli čisto dobro, prvo pa je treba odkloniti. Njej je bil tudi namenjen uvod v to recenzijo.

V glavnih vlogah nastopajo dobri igralci Fernand Gravey, Roger Duchesne in Vera Korene. Film je režiral na spreten način R. Guissard.

Litija

FO in DK v Litiji priridita v nedeljo 27. oktobra ob 3 popoldne v dvorani Ljudskega doma slavnostno akademijo v proslavo Kristusa Kralja. — »Velik je naš čas, ker dela veliko hudobij«, je rekel pokojni nadškof dr. Jeglič nekaj dni pred svojo smrtjo. Da, velik je naš čas in hudobni svet se je zaklel proti vsemu, kar je božjega. Peklenške sile si na vse načine prizadevajo, da bi razrušile Kristusovo kraljestvo. Bratje in sestre! Naša dolžnost je, da se odločno postavimo v fronto KK in to ne morda z uničujočim orožjem, ampak s praktičnim katoličanstvom. Praznik KK je naš praznik, zato storite svojo dolžnost! Na akademijo vabimo vse svoje prijatelje! Vstopnina običajna!

Drobne celjske novice

Prste na levi nogi je zmečkal hloď pri delu 18 letnemu Slemenšku Alojzu v Sv. Matevžu pri Braslovcah.

Glavnato zelje po 1 din kg na drobno in po 0,85 din kg na debelo so prodajali danes pred mestnim poglavarstvom. Zelje so pripeljali iz Zalea.

Banovinska cesta od Letuša do Mozirja je v tako slabem stanju, da bo kmalu vsak promet na tem odseku radi malomarnega oskrbovanja onemogočen. Na avtobusih, ki vzdržujejo promet v Zg. Savinjsko dolino, se dan za dnem ponavljajo defekti, kar povzroča avtobusnim prevoznikom velike neprijetnosti, ker avtobusi skoro nikdar ne pripeljejo potnikov pravočasno do vlaka. Naj bi se že vendar enkrat pristojne oblasti zganile in cesto, ki je Savinjanom res že v stramoto, primerno uredile.

Drevi ob 8. bo v Oficirskem domu družabni sestanek rezervnih in aktivnih oficirjev. Brez družinskih članov. — Pododbor UOIRO.

Vojaška godba 39. p. p. priredi v nedeljo ob tridelet na 11 v Marlinji cerkvi cerkven koncert

v korist revnim učencem okoliške šole. Vstopnina nizka, zato vabljeno!

Zbirko Vodovnikovih pesmi bo izdala Družba sv. Mohorja meseca aprila prihodnjega leta. Pesmi je zbral po raznih krajih na Pohorju Černe Franc iz Sl. Konjice.

Zaradi prevare obsojen. Pred senatom okrožnega sodišča v Celju je bil obsojen mizar Č. Avgust iz Klanca pri Dobrni. Mizar je od neke stranke izvalil pogodbo, da mu je stranka dala 2500 din, pogodbe pa mizar ni izpolnil in je to porabil le za to, da bi dobil denar. Sodišče ga je obsodilo na 3 mesece zapora in 600 din denarne kazni pogojno pod pogojem, če bo vrnil stranki 2700 din.

Tisočak je poslala neka Marija iz Sp. Laž poveljniku 29. p. p. v Trebinju, polkovniku Pipanu, da bi ji pustil njenega moža na 14 dnevni dopust. Poveljnik jo je prijavil sodišču, ki pa jo je oprostil krivde. Državni tožilec pa je proti prostorek vložil priziv.

9 koles je ukradel 19 letni Plahuta Franc in bil obsojen na 10 mesecev zapora.

Van Wyke Mason

Pač z Zlate ceste

Catleen se je že skoraj utrudil, ker je že celo uro skoraj nepremično stal v vizi-danji omari. Skozi ozko špranjo je videl na stopnicah dremajočega Mac Naltyja, katerega kasljanje je od časa do časa pretrgalo grobno tišino.

Catleen se je zamislil. Vedel je, da bi se v svoji vizidani omari zadušil, če bi se zaprla jeklena vrata, ker potem ne bi od nikoder dobil svežega zraka. Catleen je razmišljal o nenavadnih dogodkih, ki jih je doživel ta večer o čudni, nepričakovani izjemnosti Rogierja Buntona. Zakaj je nenadoma izpremenil svojo odločitev in mislil, da mu ne preti nobena nevarnost več? Kdo ga je navedel k temu? Njegov brat John, dr. Los ali oni skrivnostni Greaber?

Catleen ni imel časa, da bi se odgovoril na vprašanja. Zapazil je namreč, kako izgineva svetloba, ki je prihajala skozi špranjo. Naenkrat so se vrata zaprla. Priljubljen je. Zaslišal je šum nekaj korakov in nekakšen tih, porogljiv smeh. Catleen je z vso svojo močjo začel pritiskati vrata. Toda vrata in avtomatska

ključavnica na njih nista hotela popustiti. Takoj je uvidel, da so vsi njegovi napori zaman in ga bo to samo še bolj izmučilo. V strahu je zaklical na ves glas:

»Mac Nalty! Mac Nalty! Croney! Priljubljen je in zaskljal zunaj zopet samo prejšnji porogljivi smeh. V svoji nesreči Catleen ni mogel razločiti, je li bil to smeh možkega ali ženske. Začutil je, kako se mu je glava začela sušiti.

V svojem skrivališču je otipal prejšnjo odprtino, toda od tam ni prihajalo noben niti malo svetlobe. »Zrak!« je pomislil ves obupan. »Ako ne bom hitro šel od tod, se bom že zadušil!«

Začel je zbrati vse svoje moči in razmišljal, kaj mu je storiti. Dihal je počasi, da ne bi prehitro porabil ene trohice zraka v svoji smrtonosni celici. S prsti je otipal vse stene omare, toda povsod je našel samo suhi in hladni beton. Nato je prav tako skrbno pretilpal jeklena vrata. Samega sebe je bodril in se opominjal, da ne zavlađa strah. Hotel je na ves glas

klicati na pomoč, toda njegova pamet mu je govorila, da je to nesmiselno, ker mu ne bo nihče odgovoril.

Njegov narednik Mac Nalty prav gotovo leži kje nezavesten ali celo mrtve v kakem skritem kotu te skrivnostne hiše. Če bo vpil, bo hitro porabil še oni zrak, ki mu je preostalo.

»In Croney... kje je on in zakaj mi on ne pomaga?« se je v svojem obupu vprašal Catleen.

Zrak se je že zelo razredčil. Kapetan je bil ves znojen in z velikim trudom je potegnil iz žepa skatlico vžgalice. Za nekaj časa je plamen vžgalice osvetlil njegovo hladno grobnico. To je bilo dovolj, da je kapetan videl, da ni bilo na ključavnici nobenega kaveljca, ampak da je bila ključavnica pritrjena na vrata s štirimi vijaki.

»Te štiri vijake moram odviti,« je pomislil Catleen. »To bo težko delo, toda edina rešitev iz te hladne grobnice.«

Hitro je vzel iz žepa svoj nož in s topim koncem začel odvijati vijak.

Catleen pri svojem delu ni nič počival. Vsaka minuta se mu je zdela dragocena in obenem dolga kot večnost. Prsti so se mu tresli, tako da ga je to še bolj oviralo pri njegovem delu. Občutil je, kako se ga je polagoma lotevala nezavest, vendar je njegova volja pomagala, da je premagal vse napore.

»Ne bom mogel izvršiti svojega dela,« je polglasno govoril. »Še dva vijaka.« Pred njegovimi očmi so se začeli vr-

teti v temi svetlo-zeleni krogi. Catleen je občutil, kako vedno bolj in bolj izgublja zavest. Delal je počasi, a njegovi ožnjeni in slabi prsti so težko obračali nož v vijaku. Končno je uspel, da je odstranil še tretji vijak.

Samo njegova neuklonljiva volja, ki ga je že tolikokrat rešila gotove smrti, ga je še držala pokonci. Za tretjim vijakom je začel s svojimi oslabilimi prsti odvijati še četrty in obenem poslednji vijak. Bil je tako utrujen, da ni niti roke mogel odbržati v višini ključavnice. Začutil je tudi, kako ga v grlu nekaj duši. Nepristano so mu mrgetele pred očmi čudne in nenavadne slike. Videl je, kako se mu iz ve-likega dima in ognja smejeja bolničarka Dora Dabrey in zlobni John Bunton. Z enim zamahom z roko je uspel, da je odstranil vse te privide in začel z drugimi močmi odvijati še poslednji vijak.

V tem hipu pa so ga zapustile moči in zrušil se je na tla omare. Bil je popolnoma bled in ne nekaj časa eploh ni zavedel. V tem napetostnejšem trenutku pa je še enkrat zbral vse svoje moči in se z obupnim naporom ponovno podal na delo.

Težko dihaajoč je z obnemoglim rokami pobral nož, katerega je malopre izpuštil. Vprašal se je, bo li mogel zbrati toliko moči, da bo odvil še zadnji vijak.

Nož mu je začel drseti iz roke, toda on ga je z nečloveškim naporom krepko stisnil in nekakjark zavrtel vijak. Iznova so mu pošle moči in občutil je, kako mu nož drsi iz rok

Č vso težo telesa je padel na jeklena vrata, ki so popustila in on je se močnejše navalil na druga vrata. ki so se zaradi udarca začela odpirati. Skozi odprtino, ki je postajala vedno večja, je padel nanj zopet svetlobni žarek in začutil je, kako ga je objel val svežega, čistega zraka. Njegove modre ustnice so se odprle in v svoja pljuča, ki so ga bolela, je začel vdihavati sveži zrak.

Tedaj so se odprla vrata na njegovi levi strani. Med vrati se je prikazal policijski Croney s čašico mleka v eni in s sendvičem v drugi roki. Ko je na tleh zagledal svojega šefa, je ves osupnil.

»Za boga, inspektor, kaj vam je? Kaj se vam je pripetilo?«

Njegove oči so se razširile in je kakor maček skočil k šefu, ki je še vedno ves obnemogel ležal na tleh. Catleen sam se je čudil, ko je slišal svoj tih in hrpavi glas:

»Tiho, tiho! Brez besede!«

Croney je hitro pogoltnil oni kos sendviča, ki ga je imel še v ustih. Potegnil je iz žepa robc in z njim obrišal Catleenovo znojno čelo.

Do sedaj je v vsej hiši še vedno vlada grobna tišina. Kapetan Catleen je se-zel čevlje in se napotil v sosednjo sobo, ki je služila Kellyju kot spalnice. Tam je našel svojega narednika Mac Naltyja, ki je imel zamašena usta. Bil je pri polni zavesti, samo na glavi je imel neko bulo. Tiho in brez kakakega šuma sta ga Catleen in Croney odvezala.

Od tu in tam

Banska uprava donavske banovine je že izdala tolačenice k uredbi, po kateri je bilo prepovedano ljudem imeti trgovine ali pa trgovska in industrijska podjetja, ki imajo bistveno zvezo z živili. Uredba vlade je določala, da ljudje ne smejo imeti trgovin in industrij v živili, niti ne smejo biti poslovodje v takih podjetjih. Navodila banske uprave donavske banovine pa sedaj točno določajo, koga je smatrati za juda, in sicer takole: 1. Tistega, katerega oče in mati sta bila rojena v judovski veri, pa četudi sta morebiti pozneje spremenila vero ali pa sta sedaj brez vere. 2. Tistega, katerega oče je bil rojen v judovski veri, mati pa je bila tuje narodnosti. 3. Tistega, ki je bil rojen v mešanem zakonu in izpoveduje judovsko vero ali pa je brez vere. Vse trditve v donavski banovini, katere se bavijo s trgovino ali industrijo živil, morajo sedaj točno označiti vsakega posameznika. Donavska banovina je prva izdala potrebna navodila, kajti v tistih krajih je osredotočena skoraj vsa živilska proizvodnja, katero pa spet imajo v ogromni večini v rokah domači, pa tudi številni tuji judje, ki so se zadnja leta k nam preselili, pa so si na zvit način pridobili naše državljanstvo ali pa sploh ne.

Kmetijski minister dr. Čubrilovič je govoril pred dvema dnevi v Sjenici in razlagal delo vlade za prehrano prebivalstva. Minister je prvenstveno obravnaval pomen silosov in skladišč za žito, saj je v drugi. Precej skladišč je že dograjenih, zlasti v Črni gori, drugod pa jih še gradi. Minister je zagotovil ljudstvu, da bodo vsi kraji imeli za zimo in spomlad dovolj hrane in da bo vsa ta rezervna hrana vskladiščena najkasneje do 15. decembra.

Petrolejska ležišča v Medjimurju so bila do nedavnega last neke švicarske finančne skupine. Družba je ležišča šele raziskavala in je kazalo, da zaloge niso malenkostne. Sedaj pa poročajo, da je medjimursko petrolejsko družbo prevzel italijanski kapital. V Zagrebu je bila pred dnevi seja nove družbe, ki si je izvolila za predsednika upravnega sveta bivšega italijanskega ministra za javna dela Cobollija Giglija. Cobolliji Gigli je bil na seji sam navzoč. Preden je odšel iz Zagreba, je daroval za zagrebske reveže 50.000 dinarjev.

Zasebni nameščenci iz Vojvodine so se bili zbrali v Novem Sadu ter se pogovorili o draginji in svojih plačah. Ugotovili so, da jim je draginja že zrasla čez glavo in so zato prisiljeni obrniti se na svoje delodajalce s predlogom za zvišanje plač. Kot vzorec naj služi uredba banske oblasti v Zagrebu, ki je določila posebno lestvico, po kateri se morajo dati zasebnim uslužbencem posebne draginjske doklade. Predstavniki delodajalcev, ki so bili na zborovanju, so rekli, da bodo svojemu združenju poročali o tej zahtevi. Pač pa je večina nameščenecv sklenila narediti vlogo tudi na vlado in jo prositi, naj za vso državo izda posebno uredbo v korist zasebnih nameščenecv in naj določi za vse enako, koliko morajo uslužbenci dobiti draginjske doklade.

Drva je predrago prodajal trgovec Milan Janča iz Zemuna. Mož je kupil bukova drva poeni na Hrvaškem, prodal pa jih po 250 dinarjev meter, čeprav bi tega ne smel storiti. Poslali so ga za tri mesece na prisilno bivanje v Zagubico, drva pa popisali. Strogo je bil kaznovan tudi jud Izak Ervas iz Belgrade, ki je imel veliko skladišče bombaža. Mož je imel zalogo še od lani, pa jo je sredi septembra letos zaprl, zaklenil lokale in odpotoval v Rimsko Toplice na »zdravljenje«. Mož je bil kaznovan zaradi tega, ker je enostavno zaprl trgovino, povrh pa še zaradi tega, ker ni hotel strankam bombaža prodati. Sodnik mu je odmeril 100.000 dinarjev denarne kazni in 35 dni zaporu, bombaž pa mu bodo zaplenili. Dvanajst dni pa bo sedel trgovec Janevič iz Prilepa, ker je prodajal sladkor za dinar dražje kot je določeno.

S posebno zvijačo se je hotel iz izgubljenih pravde izveči Petar Mijović iz Belosaven. S sorodnikom Aleksijem Mijovićem sta se tožarila zaradi nekega zemljišča, toda vse instance so dosodile pravico Aleksiju. Tedaj pa si je izmislil Petar posebno zvijačo. Poslal je svojega zastopnika Jovana Mijovića v Kragujevac, da je tam oddal na Aleksija brzojavko v imenu Aleksijevega odveta, rekoč, da je izgubil pravdo pred kasacijo in da mu priporoča, da se s Petrom poravnata. Aleksij je šel na tim in se začel s Petrom pogajati. Sporazumela sta se na malenkostno odškodnino, tedaj pa je dobil od kasacije rešitev, v kateri je bilo rečeno, da je pravdo dobil. Zato je tožil zvijačnega sodišča, katero je Petru in Janku odmerilo vsakemu po pet mesecev zaporu, ker sta varala Aleksija.

Strahovito obračunavanje med bratoma se je dogodilo v vasi Staza pri Kostanjcih. V hiši Granatovi so živeli oče ter sinova Mijo in Nikola. Slednji je bil že oženjen in je stanoval pod skupno streho, tako imenovano zadružno hišo. Nikola je stalno pritiskal na mlajšega brata Mijo in na očeta, naj podro skupno hišo, da bi sam dobil tako pol gradbenega materiala in si sezidal lasten dom. Oče in brat sta se temu protivila. Usodnega večera pa je prišel nepričakovano Nikola s sekuro v sobo in večkrat udaril brata po glavi. Mijo mu je sekuro sicer izvil iz rok in ga še nekajkrat udaril, tedaj pa se je nezavesten zgrudil. Nikola je takoj potegnil nož in brata zaklal. Potem je pobegnil v noč.

Neverjeten primer nepismenosti so odkrili hrvaški prosvetni delavci v vasi Drežniku pri Novi Gradiski. Od 600 prebivalcev jih je le dvajset znalo brati in pisati, pa še to so bile večinoma ženske, ki so se iz drugih krajev priselile v vas. Okrog 80 otrok je sposobnih za šolo, vendar je njihova šola predaleč v bližnji občini, ki je le tri kilometre oddaljena, pa niso hoteli sprejemati otrok v šolo iz tujih občin. Sedaj se je prosvetno društvo »Napredake zavzelo za te ljudi in jim bo poslalo posebnega učitelja, ljudje pa bodo uredili neko hišico začasno delo.

Zagrebsko telefonsko centralo bodo začeli povečevati. Dobila bo novih 1000 števk, da jih bo imela poslej 11.000. Ministrstvo za pošto je že odobrilo poseben kredit 7,5 milijona v ta namen. Razširitev centrala bo veljala dva milijona, ostalo pa bodo porabili za razširitev telefonske mreže v predmestja, kjer doslej telefonov ni bilo.

25.25 dinarja velja v Zagrebu liter jedilnega olja. Oblasti so Zagrebanom zagotovile, da ne bo olja zmanjkalo in da ga je v zalogi zadosti, vendar pa bo dobil pri enkratnem odjemu vsak prebivalec le pol litra. Ukrep je bil potreben zaradi tega, da ljudje ne bi čezmerno kopičili zaloge in s tem povzročali nepotrebne motnje in zmešnjave. Podobno je tudi s soljo. Tudi na Hrvaškem se je ljudi polastil strah, da bo soli zmanjkalo, ker so se tako nekako glasila poročila iz Slovenije. V resnici pa je soli zadosti in je ne bo zmanjkalo. Da pa je na trgu bilo za kratek čas pomanjkanje, pa je vzrok v ljudski neupameti. Znani so primeri, da so si ljudje nakupili kar po cele vreče soli, kakor da bi je porabili toliko, kot na primer sladkorja...

Bette Davis in Miriam Hopkins, v filmu velike materinske ljubezni

Danes jugosl. premiera WARNER BROS.-filma

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Želela sem si otroka

Kino Matica, tel. 22-41

Bolezni uničujejo hrastove gozdove na Stajerskem

Slov. Konjice, 24. okt. V hrastovih gozdnatih predelih slovenjegrškega okraja se je pred kratkim pojavila nevarna bolezen, ki utegne našim gozdom in našemu lesnemu gospodarstvu mnogo škodovati, ako se ne bo pravočasno in v najenergičnejši obliki pričelo z zdravljenjem. Lastniki gozdov, deloma pa tudi organi oblasti, so opazili, da se po tukajšnjih gozdovih suši mnogo hrastovega drevesja. Na ta pojav so postali takoj pozorni poznavalci rasti našega lesa, kajti hiranja v toliki meri se ni bilo opaziti. Po natančni preiskavi se je ugotovilo, da je naše hrastovo drevesje v hudli meri napadel gobar, zajedavec, ki je že marsikje povzročil obšutno škodo. Gobar je ličinka, katere v višini 2-5 m v deblu znese jajčeca v lubju ter jih prevleče z belkasto tkanino. Tamkaj se izležejo gosenci, ki zlezajo na vrh ter obžirajo listje. Ker to ovira rast, črpa drevesni sok, uničuje lubje in pospešuje sušenje, je razumljivo, kolikšna škoda bi lahko že v bližnjih letih nastala, ako poklicani ne bodo

začeli o pravem času bolezen zatirati. Po občrtju lista se gosenci po pajčevini podobnih nitkah spuščajo na tla, se zabubijo in se naslednje leto spremenijo v metulje, ki zopet z novimi jajčeci v nadaljujejo v deblih pogubno delo. Okrajno načelstvo je zadnje dni pozvalo vse lastnike gozdov, da preprečijo pogubno delovanje drevesnih škodljivcev, prizadete pa je še posebej opomnilo, naj namažejo bolehave dele debel s katranom, kar bo ob večkratni ponovitvi uničilo zalego v lubju. Tudi občine so se potrudile s primernim poukom občanov-gozdarjev o bolezni in dale potrebna navodila. Druga bolezen v slovenjekonjiških gozdovih je sušenje hrastov, tako imenovana holandska bolezen »Ceratostomella ulmi«. Osušene in sušče se breste je treba takoj podreti, lubje odstraniti in sežgati, debela pa izvoziti iz gozdov. Ako se bodo vsi lastniki držali predpisanih navodil ter v polni meri na vseh okuženih predelih tako ravnali, bodo naši gozdovi obvarovani hudega udara.

Mladina ima v vlakih šolo pohujšanja

Zadnji čas je, da da železniška uprava za dijaštvo posebne vagona

Ljubljana, 21. oktobra. Kamor človek gre, povsod čuje o veliki pokvarjenosti današnje mladine. Največ krivde mečejo na šolo in na pomankljivo vzgojo doma. Preveč pa smo pozabili na pregovor: »Povej, s kom obuješ in povem ti, kdo si!« In kakšno družbo ima naša šolska mladina, ki se vozi v vlakih v šolo? Vse premalo razmišljamo in vse premalo se zavedamo, kako kvarne nauke dobiva mladina tam. Neki gospod mi je pripovedoval zgodbo z vlaka, ki je vredna, da jo objavimo v časopisu. Tako je pripovedoval: »V kupeju je sedel pet delavcev, neki boljše oblečen gospod in 13 letno dekle, ki se je očitno vsak dan vozilo z vlakom v šolo. Delavca, med katerima je dekletce sedelo, sta govorila najbolj ostudne stvari, ki si jih človek more misliti. To pa samo zaradi tega, da sta spravljal dekleta v zadrego, da je kar pordevalo od sramu. Vsi potniki so se »vicem« na vse grlo smejali, najbolj pa še boljše oblečeni gospod. Tudi dekletce je videlo, da ji ne kaže drugega, kakor smejati se, čeprav ji je bilo nerodno. Nehote sem pomislil, da je treba dekletu le še nekajkrat sedeti med takimi brezobzirnimi nesramneži in že se bo spoprijaznilo z vsemi kletvami in kvantami. Takrat me je zgrabila jeza in začel sem ogorčeno napadati kvantača, ki pohujšujeta nedolžnega otroka. Toda na kaj sem naletel? Na srdit odpor vseh navzočih! Čutili so se vsi prizadeti, zato so se mi postavili po robu. Medtem je prišel sprevodnik in me skoraj vrgel iz vlaka...«

Se bolj kakor ta zgodba, pa me je zadnjič ganilo pripovedovanje nekega enajstletnega dekleta. Peljali sva se skupaj iz Hrušice do Jesenice. Dekletce je bilo izredno ljubkega obraza in zelo ljubeznivega obnašanja. Pogledalo me je tako prikupno, ko se je vsedlo nasproti mene, da sem jo morala ogovoriti. Vprašala sem jo, ali se vozi vsak dan z vlakom na Jesenice v šolo. Pokimala je in živahno rekla: »Saj se moram, ko nimamo na Hrušici ljudske šole. Ali ni čudno, da v tako velikem kraju, kakor je Hrušica, ni ljudske šole?«

Dekletce me je tako razumno pogledalo, da sem se začudila. Ker je bilo njeno vedenje vse lepše od drugih otrok in ker je bilo tudi narečje drugo, sem jo vprašala, v katerem kraju so bili prej.

Športne vesti

Se enkrat kolesarske dirke na Hermesu

Drago Davidovič, vozač Zagreba, zmagaue nad najboljšimi slovenskimi vozači. V današnjem »Jutarnjem listu« beremo: Zadnje nedeljo so bile v Ljubljani na dirkališču Hermesu velike motociklistične in kolesarske tekme, pri katerih so sodelovali tudi vozači mesta Zagreba. Drago Davidovič se je sam večkrat boril z najboljšimi slovenskimi kolesarskimi dirkači, med njimi tudi z zmagovalcem okoli Srbije Peternejem Janezom. V glavni vožnji kakor tudi pri drugi vožnji je Davidovič premočno premagal Peternejla, Gartnerja, Goloba in ostale slovenske dirkače. Ker pa so Slovenci morali doživeti poraz svojega prvaka, so zaradi tega vprizorili še posebno handicap tekmo. Na splošno presenečenje je tudi v tej točki Davidovič še občutneje premagal svojega nasprotnika Peternejla. Vidi se, da so hrvaški kolesarji še vedno boljši kakor slovenski in je bila zmaga Peternejla v dirki okoli Srbije samo slučajna, ker so imeli zagrebski kolesarji težje defekte. Zato tudi na drugi dvodnevni vožnji »okoli severne Srbije« Peternejeva vožnja ni prišla do izraza.

Na tako megalomanijo Zagreba se nam skoraj ne zdi vredno odgovarjati. Vendar bomo radi točnosti povedali še naslednje: pri devetdnevni dirki okoli Srbije so bili pred Davidovičem trije slovenski dirkači, ne morda samo Peternejl. Tudi pri dvodnevni vožnji okoli severne Srbije je prišla »Peternejeva vožnja« do takšnega izraza, da je bil pred Davidovičem.

Pri nedeljskih hermežanskih dirkaliških tekmah je bil Davidovič res dvakrat prvi. Obakrat je zmagal nad Peternejem in Podmilščakom le s pol kolesne dolžine. To je torej edina »prepričevalna« zmaga boljših zagrebskih dirkačev nad slovenskimi.

Zdi se nam pa čudno, čemu ravno »Jutarnji list« tako zagovarja Davidoviča, saj je ravno isti list najbolj zagovarjal dveletno kazen nenastopanja za Davidoviča, ker se je udeležil dirk okoli Srbije. O Davidoviču kot pravemu športniku je pa težko govoriti. Ker smo bolj fair in gledamo drugače na šport kot morda mislijo Zagrebtani in Davidovič, ne bomo osramotili niti prve in niti drugega. Če pa misli »Jutarnji list« oziroma Davidovič še kaj dosti otepati, bomo »navraveli« tudi to. Narod naš namreč dokazuje hrani.

»Na Hrvaškem!« je odgovorila. »Očetu in mami, ki sta oba Slovenca, pa se je vedno tako tožilo po domačem kraju. Joj, koliko lepega so nam povedali o Sloveniji! Mislim, da je Slovenija kraj, podoben deveti deželi, kjer dobrohte kar same padajo z neba. Prepričani smo bili, da so tukaj sami dobri ljudje. Ne veste, kako smo zdaj žalostni...«

»Zakaj pa? Le kaj vam ni všeč?« sem se delala nevedno. »Prosim, povejte mi, ali se vam zdi prijetno, če kdo grdo govori?« me je bistro vprašala. »Kakšna vprašanja mi stavljaš, navihanka!« Grdo govorjenje je vendar vsega obsojanja vredno!« ji odgovorim. »No vidite! Mi otroci moramo dan za dnem poslušati samo kričanje in preklinjanje v vlakcu. Takega govorjenja kot tukaj, drugod še nisem slišala.«

Vsa nepokvarjenost otroške duše je sevala iz modrih oči. Obenem pa je iz govorjenja dihalo bridko razočaranje, ki ga je dala otroku — željnemu domačih gora, domačih ljudi, domače govorice — nesramna družba. Takrat sem razumela evangelij, ki nam ga vsako leto oznanjujejo v cerkvi: »Gorje onemu, ki pohujša enega izmed mojih najmlajših, bolje bi bilo, da bi se mu obesil mlinski kamen okoli vratu...«

Dekletce je izstopilo. Nisem mogla drugače, kakor da sem šla h oknu in hudo mi je bilo, ko sem gledala za njo. Sam Bog ve, koliko časa bo ostala tako dobra in nepokvarjena?

Zadnji čas je, da železniška uprava odredi, da bodo imeli otroci posebne vagona v vlakcu. Če pa je to tako težko izvedljivo, potem pa prosimo, dajte vsaj take kupeje, kjer se naj bi zbirali nedostojnejši in tam zbijali svoje neumne šale! Kupeji za nedostojnejše bi bili pri nas res zelo potrebni!

T. K.

Žalostna slika popolne izprijenosti

Ljubljana, 24. oktobra. Kako izprijen je današnji čas, in kaj vse se že dogaja, to nam pokaže naslednja žalostna slika: Ljubljanska policija je dobila od orožniške postaje v Hrastniku prijavo, da je 6. oktobra odpeljal šestindvajsetletni brezposelni delavec iz Trbovelj, Mihael Žužman delavcu Alojziju Kotniku iz Hrastnika njegovo nedoletno hčerko Alojzjo. Malopridnež je močne postave, podolgovatega, bledega obraza, plavih oči, rjavih las, oblečen pa je v navadno, temno delavsko obleko. Kotnikova hčerka je precej visoke postave, ima črne, kodrate lase, rjave oči, teman, okrogel obraz ter je oblečena v rjavo obleko, ima nizke rjave čevlje in nosi tudi belkast povrhnik.

Zakaj pa je Žužman prijavil orožniška postaja v Hrastniku?

Prijava kratko navaja, da Žužman proti odškodnini dekletu prepušča drugim moškim ter jo uporablja za beračenje. To je pač menda že višek moralne pokvarjenosti! Ne le, da je očeta pripravil v bridko žalost, da je dekletu nagnal v stisko, ko se izkorišča na tak ostuden način. Proti takemu malopridnežu ne kaže storiti nič drugega kakor vtakniti ga za zapah, pa ne za kratek čas, ampak tako dolgo, da bo črn in da se bo zavedel in skesal odvratne hudobije, če se sploh še lahko.

Beraški triki Toneta Skrjanca

Ljubljana, 24. oktobra. Velika razpravna dvorana prazna. Mali kazenski senat sodi tatove in druge zločince. Pred sodnike je stopil vitek, gibčen in visok fant Vinko Skrjanec, iz Zgornjega Kašlja pri Zalogu doma. Star je okoli 35 let, toda v kazenskem registru ima zaznamovanih že 44 kazni, tako da je sedaj prejel že 45 kazni, ko je bil obsojen zaradi tatvine klobuka in beračenja na 3 mesece in 15 dni strogega zaporu. Zaradi tatvine je po ječah presedel že 4 leta in 4 mesece. Vinko Skrjanec se navadno klati po ljubljanski okolici in po Gorenjskem. Zajadral je tudi v Škofjo Loko, kjer je v nedeljo, dne 25. avgusta ponoči v neki gostilni ukradel Andreju Rantnu 120 dinarjev vreden klobuk. Skrjanec pošteno delo ne diši. Pohajkuje okrog, po gostilnah ponuja na videz v prodajo svinčnike in razglednice. Baj trguje tudi s starim železom. Tu pa tam. Po gostilnah hodi od mize do mize in nagovarja ljudi s stereotipno frazo: »Slavno občinstvo! Tri mesece sem bil na orožnih vajah. Doma imam ženo in pet otrok! Usmilite se reveža! Lačni smo vsi!« Orožniške in druge poizvedbe so pa dognale, da Vinko Skrjanec, ki je drugače prav krepak in zdrav fant, sploh ni bil nikdar na orožnih vajah, da ni poročen, da nima otrok in da je samec. Orožniški ga kratko opisujejo: »Njemu delo ne diši. Je tat iz navade, brez stalnega bivališča in brez dokumentov!«

Vremensko poročilo »Slov. doma«

Kraj	Barometer, sklo stanje	Temperatura v C°		Relativna vlažnost v %	Oblačnost od 0-10	Veter (smer, jakost)	Padavine	
		naj. večja	naj. manjša				m/m	vrsta
Ljubljana	757.3	15.0	8.2	89	10	NW ₁	—	—
Maribor	757.9	10.2	8.0	90	10	S ₁	—	—
Zagreb	757.3	15.0	5.0	90	10	0	—	—
Belgrad	757.8	14.0	10.0	70	7	E ₂	—	—
Sarajevo	757.2	17.0	9.0	90	10	0	—	—
Vis	754.9	16.0	12.0	90	6	NW ₁	—	—
Split	753.7	22.0	14.0	60	6	NNE ₂	—	—
Kumbar	751.8	21.0	14.0	80	6	ENE ₂	—	—
Rab	755.6	18.0	12.0	90	5	0	—	—
Dubrovnik	752.5	22.0	13.0	70	7	NE ₁	—	—

Vremenska napoved: Pretežno oblačno in deževno vreme.

Koledar

Danes, četrtek, 24. oktobra: Rafael. Petek, 25. oktobra: Veselko, Krispin.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10; mr. Bohinec ded., Rimska c. 81.

Bremena socialnega skrbstva mestne občine, ki so bila zadnja leta že itak izredno velika, so postala letos zaradi izredno težkih časov še večja. Marsikdo, ki je lani še delal in mogel s svojim zaslužkom vzdrževati sebe in svojo družino, je postal letos zaradi izredno težkih razmer brezposeln in mu mora zdaj pomagati mestna občina. Zato je letos tem bolj potrebno, da se prav vsi meščani zavedajo plemenite naloge, ki si jo je nadel s vsesvetsko akcijo Vrhovni socialni svet, sleherni meščan pa se mora živo zavedati dolžnosti, ki so jo tudi njemu naložile te izredne razmere. Zato letos ni le čut dobrosrčnosti in pietete do umrlih, ampak je tudi dolžnost slehernega izmed nas, da počasti svoje rajne z dobrim delom, da kupi venec vsesvetske akcije in prižge belozeleno svečo.

Slavni ruski pianist Nikita Magalov, ki bo koncertiral v Ljubljani v ponedeljek 28. t. m. ob 20 v veliki Filharmonični dvorani, bo igral naslednji klavirski spored: Bach-Busoni; dve koralni predigri: Odraslenik prihaja ter Veselite se, ljubi kristjani. Nato bo zaigral Brahmsove Variacije na Paganinijev temo. Prvi del koncertnega sporeda bo zaključila obširna Schumannova skladba Karneval, ki sestoji iz 22 glasbenih slik, od katerih ima vsaka svoj poseben naslov. V drugem delu klavirskega koncerta bo najprej zaigral suito Petruska, ki jo je napisal njegov veliki rojak Stravinski na glasbo znanega istoimenskega baleta. Sledi Ravelova skladba: Ladja na Oceanu in Saint-Saensov: Dance Macabre v klavirski priredbi Lisztovi. Koncertni spored je prvovrsten, Magalov je eden največjih sodobnih klavirskih mojstrov, zato obisk najtopleje priporočamo.

V zadnjih dneh tekočega meseca bomo imeli dva pomembna klavirska koncerta v naši sredini. Kakor že javljeno, bo koncertiral v ponedeljek 28. t. m. pianist Nikita Magalov. Prihodno sredo, 30. t. m., bomo pa imeli koncert pianista Weissaa, ki bo tem bolj zanimiv, da bomo ob tej priliki slišali igranje na klavirju, ki ga je postavila na trg znamenita klavirska hiša Foerster pod naslovom: Quattrokor-Super-Flügel. Na klavirju te vrste, sta igrala od sedaj poleg našega koncertanta Weissaa še česka pianistka Svihlikova in bolgarski pianist Pančo Vladigerov. Oba sta dva umetnika sta znana naši koncertni publiki. V sredo bomo spoznali še nemškega pianista dr. Weissaa. Ta koncert bo v mali Filharmonični dvorani in bodo vstopnice od jutri dalje v predprodaji v Knjigarni Glasbene Maticе.

Gledališče

Drama: Začetek ob 20. Četrtek, 24. oktobra: »Revizor«, Red A. Petek, 25. oktobra ob 15: »Romeo in Julija«. Dijaska predstava. Izven. Globoko znizane cene od 14 din navzdol. Sobota, 26. oktobra: »Skričalnice«. Izven. Opera: Začetek ob 20. Četrtek, 24. oktobra: »Grof Luksemburški«. Red Četrtek. Petek, 25. oktobra: »Figarova svetba«. Red Premierski.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 24. oktobra ob 20. uri: »Cyrano de Bergerac«. Red C. Petek, 25. oktobra zaprto.

Kaj pomenijo za Nemčijo bivše njene kolonije

Nemci očitajo Angležem, da so po svetovni vojni te nemške posesti hudo zanemarili

Odkar so nekoliko potihnili glasovi, da Nemčija namerava v kratkem vdreti na angleško otočje, je stopila v središče mednarodne pozornosti Afrika. Tu sta zdaj Nemčija in Italija sklenili ureničiti svoje načrte. Nemčija hoče dobiti nazaj svoje nekdanje kolonije v Afriki in morda še kaj drugega, Italija pa skuša razširiti svoje afriške posesti, predvsem pa si zagotoviti prost prehod skozi Sueski prekop in na ta način vreči z obale ob tem prekopu angleškega leva. Na kratko, obe državi skušata izvesti temeljito spremembo glede kolonij na afriških tleh.

Afriko imenujemo tudi »Črno celino«, pač tako zaradi plemena črncev, ki tu ponekod še žive in jih belokožci še niso mogli iztrebiti. Silna vročina in druge velike neprijetnosti povzročata belokožcem velike težave, in to je v glavnem tudi vzrok, da kulturna Evropa ni v večji meri izkoristila zemeljskega bogastva, ki ga skriva v sebi Afrika. Te zemeljske zaklade je bilo vsaj dozdaj moči dvigniti le s pomočjo afriških domačinov, ki so rojeni pod vročim afriškim soncem in ki so tamkajšnjega podnebja vajeni kot mi svojega. Povsod, razen na skrajnem južnem koncu Afrike, kjer zemlja ni preveč škopa in takorekoč sama daje ogromne zlate zaklade, je treba za vsako izkoriščanje zemlje velikih priprav, ki so v zvezi tudi z nemalimi težavami.

Rooseveltove protikandidatke za novega predsednika Združenih ameriških držav Wendell Willkie, se je na enem svojih agitacijskih potovanj ustavil tudi pri nekem indijanskem poglavarju, ki mu je po starem običaju poklonil pipo v znak miru.

Nemci, kakor se vidi iz njihovih stremeljenj v zadnjih časih, niso opustili misli na nekdanje afriške kolonije. Razen tega pa pogosto beremo v nemškem dnevem časopisu, da so te njihove nekdanje kolonije v času po vojni zelo zanemarili. Med drugim beremo v njihovih poročilih tudi naslednje zanimive podatke: Kapital v afriških mandatih pokrajinah se je od leta 1920 do 1936 dvignil le za 20 odstotkov, v zavazniških kolonijah pa za 17%. Pred vojno je nemška Vzhodna Afrika in Zahodna Afrika izvozila za 65,7 milijonov nemških mark rudniških proizvodov, odkar pa so ti kraji pod angleškim mandatom, pa so Angleži izvozili odtod le 2,6 milijona angleških funtov, ali približno 36 milijonov nemških mark. Tako je bilo vsaj leta 1937. Glavni vzrok, da je izvoz iz bivših nemških afriških kolonij tako nazadoval, vidijo v tem,

da mandatske pokrajine niso hotele konkurirati svojim bivšim lastnikom.

Nič manj zanimive pa niso številke, do katerih so prišli nemški strokovnjaki, koliko odstotkov svojih potreb bi Nemčija lahko krila s sedanjo majhno proizvodnjo nemških kolonij. Glede konopljice in trdnih vlaken bi Nemčija lahko pokrila iz teh svojih bivših kolonij do 150 odstotkov svojih potreb, kakao do 68,5%, svežih in suhih banan 60%, oljnih proizvodov do 13%, kave pa do 11,2 odstotka. Tudi potrebe po bombažu bi lahko pokrila, kakor računa, za 4,1%. Glede rudniških proizvodov pa v tem oziru veljajo naslednje številke. Nemška poraba fosforja bi se mogla pokriti do 75 odstotkov, cinkove rude 22%, surovega olja 12% in surovega bakra do 3%.

Iz vsega tega je lahko veakomur razumljivo, zakaj je Nemčija tako neizprosno postavila zahteve po vrnitvi bivših svojih kolonij v Afriki. Če se vojna konča v njen prid, pa verjetno ne bo dobila nazaj samo svojih nekdanjih kolonij in z njimi vred navedenega naravnega bogastva, ki ga daje, oziroma bi ga mogla dati nekdanji nemški del »Črne celine«.

Z zadnjega sprehoda po zanimivem svetu

Švedska mora zalagati Rusijo s stroji

Pred kratkim sta Švedska in Sovjetska Rusija sklenili novo trgovinsko pogodbo po kateri bosta v bodoče za določeno dobo izmenjavali svoje pridelke in izdelke. Najzanimivejša je morda v tej pogodbi določba, po kateri bodo švedske tovarne pošiljale v Sovjetsko Rusijo razne stroje, med drugim električne motorje in dinamo stroje. Iz tega vendar sledi, da sovjetska tovarna industrija še vedno ni na takšni stopnji, da bi lahko zadostila lastnim potrebam in da mora takšne stroje uvažati celo iz Švedske.

Madžarska se tudi bori z vojnimi težavami, čeprav se ne vojskuje

Sami obučimo, da niso bile prisiljene samo tiste države, ki so danes v vojnem stanju, omejiti porabo najraznovrstnejših, za življenje več ali manj nujno potrebnih stvari, pač pa tudi druge, zlasti tiste, ki imajo z vojskujočimi državami skupne meje. Med prve države te vrste brez dvoma spada tudi Madžarska, ki je hitro razumela, v kako nevarnem položaju se je znašla sprislo sedanje evropske vojne in je zato tudi pravočasno znala prilagoditi svojo politiko Nemčiji. Pripravljena je žrtvovati vse, samo da bi ohranila v državi mir. Zato se tudi ni ustrašila omejitve glede porabe življenjskih potrebščin, s katerimi se razpolaga. Uvedla je precej podobne ukrepe, kakor so bili izdani tudi pri nas. Razen tega pa se morajo tudi Madžari, nič manj kot mi, boriti z dražnjino, morda še celo bolj. To dokazujejo številni odloki madžarskega glavnega komisarja za nadzorstvo nad cenami. Med drugim je ta komisar zadnje dni dovolil, da se sme na primer zvišati cena mleku in mlečnim izdelkom. Sicer je to zvišanje cen malenkostno, vendar se iz tega

vendar vidi, da imajo tudi na Madžarskem opraviti z enakimi brezvestnimi navijalci cen in spekulanti kot drugod, na primer pri nas.

Madžarske oblasti so izdale tudi odlok, s katerim je bila omejena poraba papirja pri časopisih. Določeno je bilo celo, na koliko straneh smejo v bodoče izhajati madžarski listi. Vendar so bili ti ukrepi za dobo od 15. novembra do 31. decembra ublaženi in bodo prestolniški časopisi smeli izhajati v tem času še na 32 straneh, časopisi po drugih mestih pa na 16 straneh.

Francija pridno plačuje svoj poraz

Da bi se Francija mogla uspešno braniti pred nemško vojsko, si je morala nabaviti mnogo najrazličnejšega vojnega materiala v drugih državah, zlasti v Ameriki, ker se je bila v prejšnjih letih sama premalo pripravila za uspešno vojno. Spoznala je svojo napako in je zato vsaj v zadnjem trenutku naročila mnogo vojnih potrebščin v tujini. Ni mogla več načenjati vprašanja, koliko bo vse to stalo, kajti zelo se je že mudilo. Zato je naročevala in bo morala zdaj vsa svoja naročila tudi plačati, v kolikor jih še ni. Iz sedanjega poročila, ki ga je izdala francoska vlada v Vichiju, pa se vidi, da je bila Francija pri plačevanju teh naročil že precej pridna. V prvi polovici letošnjega leta je že plačala 110.129 milijonov frankov, v drugi polovici pa 23.704 milijonov frankov. Skupni njeni stroški v ta namen so znašali torej 133.833 milijonov frankov. Vidi pa se iz zgornjih števil, tudi, da Francija v drugi polovici letošnjega leta ni imela več na razpolago toliko denarja za ta namen, kakor prej, ko je morda še trdno verovala, da se bo lahko vsaj z angleško pomočjo upirala nemški vojski.

Kako silno Sovjeti skrbijo za male narode...

Kako »vneto« zdaj skrbi Sovjetska Rusija tudi za baltičke države, ki si jih je nasilno podvržla, naj bi dokazalo tudi sovjetsko uradno poročilo, ki se glasi nekako takole: V sovjetski socialistični republiki Letoniji so javna dela v polnem teku. Po

Angleška vojaka v Reykjaviku na danskem Islandu. Kakor se vidi, Angleži mislijo tudi na obrambo tega otoka na visokem severu, če bi se sovražnik skušal tam izkrcati.

številnih letonskih mestih so začeli graditi nove bolnišnice, šole, kopališča in zdravilišča.

Poročilo navaja tudi imena mest, kjer vse te ustanove grade, pa se zdi, da je pač vseeno, če imena teh mest navedemo ali pa ne...

Denar za obnovo flandrijskih mest

Kraji v vzhodni Flandriji, ki so v belgijskem gospodarstvu in zdaj, ko je Belgija prišla pod Nemčijo, tudi v nemškem igra vlogo zaradi svoje tekele industrije, kemičnih tovarn, kovinarske in druge proizvodnje, so v vojnem času mnogo trpeli. Ko je vojna vihra potihnila, je bilo treba hitro poskrbeti za to, da se popravi prizadejana škoda. Da pa je bilo te škode precej, priča tudi dejstvo, da je zdaj belgijski komisar za obnovo — kakor se imenuje — po svojem prihodu v mesto Gand dal takoj na razpolago 5 milijonov frankov, Alst 1 milijon, več drugih mest pa tudi izdatnejše vsote, da bodo vsaj delno mogla popraviti vojno škodo.

Velikanski norveški orel

Na južnem Norveškem so pred nekaj dnevi ustrelili velikanskega orla, ki je dolg 1,40 m in ki z razproštranimi krili meri 2,30 m. Gre za zelo redek eksemplar. Lovec je to veliko ptico ubil v trenutku, ko je napadla njegovega psa.

Zanimivi sklepi sovjetskih zvezdoslovcev

Pred kratkim so v ruskem mestu Kijevu zborovali zvezdoslovci. Sovjetska poročila omenjajo, da se jih je zborovanja udeležilo mnogo, in sicer seveda samih največjih znanstvenikov. Na zborovanju da je bilo prebranih kar trideset znanstvenih poročil o dosedanjem delu in o bodočih načrtih. Kakor pravijo, je bilo pri tej priložnosti tudi sklenjeno, da se v Kijevu zgradi velika, sodobno urejena in opremljena zvezdarna. Celotna sončni mrk, ki bo prihodnje seto, na tem zborovanju niso pozabili. Sklenili so sestaviti posebno komisijo, ki bo imela nalogo natančno opazovati omenjeni sončni mrk, da bi »napredni« Sovjeti tudi v tem oziru izpopolnili svojo znanost in jo ne zanemarjali prav tako, kakor so dozdaj vse drugo, celo svojo vojsko, ki bo morda v bodoče postavljena še pred večje preizkušnje kot pa je bilo na primer na Finskem.

»Naval« na ruske strokovne in tehnične šole

Po zadnjih poročilih, ki jih je izdala sovjetska uradna agencija Tass in ki bi bilo o njihovi verodostojnosti pač odveč razpravljati, ker je že predobro znano, kakšen namen imajo elasti v zadnjem času, se v razne sovjetske strokovne in tehnične šole priglaja v zadnjem času čedalje večje število učencev. Tako pravi uradno poročilo, da se je na primer v Bakuju pod Kavkazom, torej v mestu, ki je znano po svoji petrolejski industriji, vpisalo v tamkajšnje Tehnično šolo kar 4.500 sušiteljev, v Arhangelsku pa da je število prijavljenih tudi mnogo večje, kot pa jih morejo na Tehnični šoli sploh sprejeti.

Radio

Program radio Ljubljana

Petek, 25. oktobra: 7. Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 11 Šolska ura: Razgled po Poljanski dolini — pokrajinska oddaja. Izvajajo učenci in učenke ljudske šole v Škofji Loki, vodi g. Janko Sicherl — 12 Naše veselje (plošče) — 12.50 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert rad. orkestra — 14 Poročila — 14.10 Turistični pregled — 18 Šege in običaji Slovencev ob smrti (gdč. Francka Gruden) — 18.20 Rih. Strauss: Smrt in poveljanje, simf. pesnitev (Berlin, simf. ork. — plošče) — 18.40 40-letnica ljublj. gluhozemnice (g. Ivan Kunst) — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nac. ura — 19.50 Za planince: Turistovska oprema (g. dr. Anton Mrak) 20 V plesnem ritmu (plošče) — 20.30 Godalni kvartet (Ornikova, Marin, Ivančič, Sedlbauer) — 21.15 Orkester Paul Whitemann (plošče) — 21.30 Pol urice s Schubertom (rad. ork.) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Vesel, vesela, veselo (rad. orkester).

Drugi programi

Četrtek, 24. oktobra, Belgrad: 21 Narodne pesmi — Zagreb: 20.40 Brucknerjeva V. simfonija — Bratislava: 20.15 Slovaške narodne — Praga: 21.40 Bach-Thomas — Sofija: 20 Haydnove skladbe — Beromünster: 20.10 Mladi švicarski dirigenti — Stockholm-Hörby: 20 Lahko glasba — Rim-Turin-Florenca: 21.10 Plesna gl. — Sottens: 20 Pisan koncert. Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF, YUG (19.69 m): 2.30 in 3.50 Poročila v slovenščini.

„NISMO EDINI“

naš novi ilustrirani filmski roman!

Po romanih »Poročnik indijske brigade«, »Pod črno krinko«, »Robin Hood«, »Poslednja zapoved« in »Angeli garjevih lic«

ki so bili s svojo vsebino in slikami deležni tako navdušenega sprejema pri naših naročnikih in prijateljih, se nam je posrečilo dobiti za naš list nov filmski roman:

»NISMO EDINI«

Po tem romanu je narejen eden najučinkovitejših filmov letošnje ameriške proizvodnje. V njem igrata vodilni vlogi slovit Paul Muni in Bette Davis. — To močno, dramatično, ganljivo in razburkano delo s slikami bo »Slovenski dom« začel prinašati

v nedeljo, dne 27. oktobra

Vsi, ki so Vas naši prejšnji filmski romani navdušili in osvojili, ne zamudite začeti brati tega novega podlistka, ki Vam bo v teh nemirnih dneh vsak dan pomenil preselitev v boljši, bolj zaželen svet domišljije in pozabljenja. — Svoje prijatelje boste najbolj razveselili, če jim poveste to novico in jim daste pobudo, da bodo postali naročniki in bralci »Slovenskega doma«, ki jim bo tudi sicer najboljši in najzanimivejši prijatelj.

James Hilton:

Zbogom mr. Chips

18

Štiri leta vojske so bila težka tudi za brookfieldsko šolo zaradi pomanjkanja učiteljev, zaradi vpoklicev starejših študentov v vojaško službo in pa zaradi nevarnosti napadov iz zraka, ki so zlasti zadnje leto začeli postajati kaj pogosti. Toda Chips je bil vseeno srečen, da je tudi on lahko služil domovini navzlic svojim osemdesetim letom. Držal je tudi obljubo, katero je bil dal Petru Colleyju, preden je ta odšel na bojišče. Pogosto je odhajal v Chaborough obiskovati Petrovo ženo Heleno, ki je bil že v zibel s svojimi svetlimi lasmi docela podoben očetu. Vedno se je Chips branil pred Heleno, ki ga je silila s poticami:

»Ne, ne, nič več, hvala. Pri vas zmeraj preveč jem.«

Potem se je obrnil k otroku:

»Mladi Colley, tudi ti boš moral priti v Brookfield.«

Mlada žena se je smejala:

»Seveda. Vsi Colleyjo so študirali v Brookfieldu. Peter želi, naj bi tudi najin svinjo šel v vašo šolo. Peter v pismih vedno sprašuje po vas.«

»A kadar piše meni, sprašuje vedno za vas.«

»Upam, da se bo vrnil, še preden se bo osulo listje.«

Chips jo je prepričeval:

»Veliko upanja imam, da bo kmalu mir, Helena.«

Nasmehnil se je, jo postrani pogledal in dostavil še:

»Kadar se bojuje kak Colley, vojna ne more dolgo trajati!«

»Nič več si ne morem misliti življenje, kakor je bilo prej: brez strahu, brez drhtenja, brez pričakovanja, da bom iz pisma zdaj pa zdaj zvedela usodno sporočilo. Mislim, da ne bomo nikdar več mogli tako brezskrbno in mirno živeti, kakor smo poprej.«

Samo nekaj dni za tem obiskom, je Chips stal na prižnici v šolski kapeli. V roki je držal najnovejši seznam padlih in ranjenih študentov. Preden je spregovoril, si je prizadeval, da bi obvladal razburjenje, ki ga je treslo. Potem je začel:

»Od povsod prihajajo radostna poročila. Vojna se nazadnje le bliža koncu. Toda v zmagi moramo prenašati strašne novice o izgubah, ki so toliko žalostnejše, ker je mir na obzoru.«

Odpri je seznam padlih in se zravnal, kakor da se mora upreti nepričakovnemu udarcu:

»Peter Colley, poročnik Coldstreamske garde, je padel pri naskoku ponoči šestega novembra. Sovražnik ga je dobil, ker je hotel rešiti svojega strežnika Pertinsa. Oba sta umrla, preden so ju prinesli v rove.«

Chips je položil seznam predse in po kratkem presledku nadaljeval:

»Nihče od vas se ne bo več spominjal Maksa Staefela. Bil je učitelj nemščine v Brookfieldu od leta 1890. do 1902. Bil je zelo priljubljen in je imel dosti prijateljev... med njimi tudi mene, na kar sem ponosen. Zvedel sem, da je padel pri naskoku s saskim polkom. Imel je petdeset let.«

Študentje so šepetali:

»Čudno, da se spominja Nemca. To je spet ena od tistih Chipsovih misli!«

Navsezadnje je bilo le podpisano premirje. Brookfield je kar ponorel od radosti, kakor vsa mesta v britanskem svetovnem cesarstvu

in pri zaveznikih. Zakurili so kres, vsi zvonovi so zvonili, ognjemet je razsvetljeval nebo do oblakov, starejši študentje pa so dvignili Chipsa na rame, zakaj tudi on je bil nekako junak zmage, prijatelj mladine in del starega izročila v Brookfieldu.

Toda Chips je bil star, utrujen in izčrpan. Komaj je čakal na končno upokojitve, ko se je vrnil ravnatelj Marsham z bojišča.

Po upokojitvi je spet ostal na stanovanju pri gospe Wickettovi in spet je sprejemal svoje stare študente, pa tudi nove, ki so ga prihajali obiskovat. Veliko jih je poznalo Chipsa po pripovedovanju očetov, stricev ali starejših bratov, pa tudi drugi so od tovarišev vedeli, kakšno vlogo je Chips igral v Brookfieldu.

Fantje so z novinci uganjali posebno igro: pošiljali so jih na stanovanje k Chipsu z naročilom, naj se oglasijo pri njem, češ da jih je dal poklicati. Ko so koga navlekli, so se gnetli pred vrati, da so slišali, kdaj je novinec preprosto dejal:

»Tukaj sem, mister Chips.«

Potem so bruhili v krahot in brili norce nad fantičevu zadrego. Neko jesen, ko je preteklo štiri ali pet let od svetovne vojne, je spet tako potrkal na Chipsova vrata nov fantič, ko so se vrata odprta, je dejal:

»Tukaj sem, mister Chips.«

Chips ga je pogledal čez naočnike, nagnil glavo in dejal:

»Vidim, da si tukaj. Pa kaj naj to pomeni?«

Fant je preplašeno odgovoril:

»Dejalo so mi, da ste me poklicali.«

»A tako, dejalo so ti...«

Chips se je zagledal v temno ulico in nadaljeval tako na glas, da so ga skriti fantje morali slišati:

»Res je, povabil sem te. Pridi noter in popij malo čaja.«

Hudomušno se je ozrl še enkrat na ulico in se namuzal, ko se je zamislil v razočaranje, ki so ga doživeli hudomušneži tam zunaj.